

ՆԱԽԱԳԱՀ ԼԱՀՈՒՏ ԸՆԴՈՒՆԵՑ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԴԵՍՊԱՆԸ

Նախագահ Լահուտ կ'ընդունի դեսպան Սաթըրֆիլդը:

Հանրապետության նախագահ գործադիր Լահուտ երկրորդ անգամ այցելելով Միացյալ Նահանգներում դեսպան Տեյլորի Սաթըրֆիլդի և Ալուտակյան Արարիկի ղեկավարած Ֆուլտոն Սատիկ Միլիթի, որ նախագահ Լահուտի փոխանցեց Ֆուլտոն Պրեն Ապոլո Ազգային թանգարանում:

Նախագահ Լահուտ երկրորդ անգամ այցելելով Միացյալ Նահանգներում դեսպան Տեյլորի Սաթըրֆիլդի և Ալուտակյան Արարիկի ղեկավարած Ֆուլտոն Սատիկ Միլիթի, որ նախագահ Լահուտի փոխանցեց Ֆուլտոն Պրեն Ապոլո Ազգային թանգարանում:

Արաբ առողջապահության նախարարները Պաապուայի պալատին մեջ:

ՆԱԽԱԳԱՀ ԼԱՀՈՒՏԻ ԹԵՐԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՏՈՒԿ ԿԱՐԵՒՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՅԷ

ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ ԻՐԱՆԻ ԳԵՍՊԱՆԸ

Իրանի դեսպան Մուհամմադ Ալի Սուլեյմանի երկրորդ այցելության արտաքին գործոց նախարարությունը ընդհանուր քարտեզարկ Զուհրաբ Ջամալի, ապա կատարեց յայտարարություններ, որում մեջ է առնվում, որ նախագահ Լահուտի թեմային այցելությունը Լիբանանի և շրջանի բոլոր դժուար պայմաններում բերումով յատուկ է:

ՄԱՀԱԶԴ

Տար. ք. էջ 10

Տար. ք. էջ 10

ՐԱՖՖԻ ԲՐՈՒՏԵԱՆԻ

Մահը, որ պատահեցավ Երկուշաբթի, 27 Մարտ 2000ին, Լուս Անճելոսի մեջ:

ՄԱՀԱԶԴ

Մահը, որ պատահեցավ Երկուշաբթի, 27 Մարտ 2000ին, Լուս Անճելոսի մեջ:

ԱՆԱՀԻՏ ԱՐԱՊԵԱՆԻ (ՏՃԵԱԿ՝ ՄԵԼԻԺԵԱՆ, 1920ԻՃ)

Մահը, որ պատահեցավ Երկուշաբթի, 27 Մարտ 2000ին, Լուս Անճելոսի մեջ:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԵԱՆ ...

Մարտի 27-ին, Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Սեֆարյանը Երևանում հանդիպեց Հայաստանի նախագահ Լահուտին:

Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Սեֆարյանը Երևանում հանդիպեց Հայաստանի նախագահ Լահուտին:

Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Սեֆարյանը Երևանում հանդիպեց Հայաստանի նախագահ Լահուտին:

Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Սեֆարյանը Երևանում հանդիպեց Հայաստանի նախագահ Լահուտին:

Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Սեֆարյանը Երևանում հանդիպեց Հայաստանի նախագահ Լահուտին:

Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Սեֆարյանը Երևանում հանդիպեց Հայաստանի նախագահ Լահուտին:

Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Սեֆարյանը Երևանում հանդիպեց Հայաստանի նախագահ Լահուտին:

Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Սեֆարյանը Երևանում հանդիպեց Հայաստանի նախագահ Լահուտին:

Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Սեֆարյանը Երևանում հանդիպեց Հայաստանի նախագահ Լահուտին:

Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Սեֆարյանը Երևանում հանդիպեց Հայաստանի նախագահ Լահուտին:

Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Սեֆարյանը Երևանում հանդիպեց Հայաստանի նախագահ Լահուտին:

MEDITERRANEAN HOLIDAY'S TOURS. ԱՊՐԻԼ 24 ՌԻՍԱԳԱՍՑՈՒԹԻՒՆ ԴԵՊԻ ՏԵՐ ԶՕՐ

ՄՍԱՅԱՆՔ

«ՀՈՒՐԵՒՈՐ ԱՐԹՆՈՒԹԻՒՆ» Հեղինակ՝ Ն. Ս. ՇՆՈՒՏԱԿ Գ. ՊԱՊ Թարգմանություն՝ ՀՈՒՐԻ ԱՋԷԶԵԱՆ ԵՆ

«ԿԱՐՁ ԱՌԱՍՈՒԱԾ» Հեղինակ՝ Ն. Ս. ՇՆՈՒՏԱԿ Գ. ՊԱՊ Թարգմանություն՝ ՀՈՒՐԻ ԱՋԷԶԵԱՆ ԵՆ

«ԱՌԱՒՈՍ ԼՈՒՍՈՅ» (Քերթուածներ) Հեղինակ՝ ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՀԱԿԵԱՆ Հրատարակություն՝ ԳԵՂՈՐԳ ՄԵԼԻՏԻՆԵՑԻ ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿ ԲԻԼ 39 ԵՆ 40

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻՆ ՅՂԱԾ ԻՐ ՆԱՄԱԿԻՆ ՄԵՋ

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՀՐԱ ՊԱՀԱՆՉԵՑ ՍԱՆՁԵԼ ԻՍՐԱՅԷԼԸ ԵՒ ԱՆՈՐ ՊԱՐՏԱԳՐԵԼ ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Վարչապետ Սեյիմ Հրա երկ Միջազգային Կարմիր խաչին պահանջեց պատուիրակություն մը առաքել Խիամի արգելարան, ստուգելու համար լիբանանցի բանտարկյալներուն կրած բանտային տանջանքները և որդեգրելու անոնց կրկնությունը կամ շարունակությունը կանխարգիլող միջոցառումներ, անոնց ապատարակման համար տարուող ճիգերուն առջնադասը:

Հրա այս պահանջները ներկայացուց Միջազգային Կարմիր խաչի Լիբանանի մեջ ներկայացուցիչ Հանրի Ֆուրնիսի լիազոր նամակին մեջ: Հրա իր նամակին մեջ նաև ներկայացուց երկու տարիէ Խիամի մեջ արգելարակուած լիբանանցի գերի Մուհամետ Սայետ Ալիի կրած տանջանքներն ու ճշունները, և պահանջեց, որ Միջազգային Կարմիր խաչի մնայուն ներկայացուցիչներ նշանակուին ստուգելու և հետեւելու անոր վիճակին:

Հրա նաև ցույց տուց իր դատաւարացի Լիբանանեան Կարմիր խաչի Նապաթիի կեղծումն անցեալ կիրակի օր իսրայէլեան ուժերու կողմէ ուժեղացումը, որ ժողովուրդի համաձայնութեան բացառութեամբ, և պահանջեց գործադրել միջոցառումներ, որոնք կը սահմանափակեն անոր կը պարտադրեն յարգել Կարմիր խաչի հաստատություններն ու անդամները:

ԱՅՍՕՐ ՎԱՆԱՅ ԶԱՅՆԷՆ

- Ժամը 9:00ԻՆ «ԱՅԼ ԱԶԱՆ ՈՒԹԻՒՆ» Կը պատրաստ եւ կը ներկայացնէ՝ Շողեր Գառնէշեան
• Ժամը 11:00ԻՆ «ԿԵՆՍՈՒՆՆԵՐ» Կը պատրաստ եւ կը ներկայացնէ՝ Մարալ Հարպոյեան
• Ժամը 14:30ԻՆ «ՄՇԱԿՈՒԹՅԱՆ ԼՐԱՏՈՒ» Կը պատրաստ եւ կը ներկայացնէ՝ Թորգոմ Զաւան
• Ժամը 18:00ԻՆ «ՏԱՂԱՐԱՆ» Կը պատրաստ եւ կը ներկայացնէ՝ Հեթի Իսախանյան
• Ժամը 19:00ԻՆ «ՌԱԶՄԻԿ» Հեռու ձայնային խաղ մրցում Սագոյի ճետ

ՊԱՆԱՅ ԶԱՅՆ ԳԱՆԱՅ ԶԱՅՆ

ՈՒՐԱԿԹ ՕՐՈՒՄՆ ԵՄՏԱԳԻՐԸ

Table with 2 columns: Time (F, M, 9, 4, 1, 2, 7, 2, 2, 2, 4, 1, 1, 9, 9) and Program Name (e.g., 6:30 - Բացում, 8:30 - Հայերէն լուրեր, 10:30 - Արաբերէն լուրեր, 12:30 - Հայերէն լուրեր, 14:30 - Արաբերէն լուրեր, 16:30 - Արաբերէն լուրեր, 18:30 - Հայերէն լուրեր, 20:30 - Բացում)

ՔԱՐԻՒՂԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՒԵԼՅՆԵԼՈՒ ՕՓԷՔԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԴՆՇՈՒՄԻՆ ԱՐԴԻՒՆՔԸ ՉԷՐ

Կ'ԸՍԷ ՍԵՆՈՒՏԱԿԱՆ ԱՐԱՔԻՍ

ՏՈՒՊԱՅ, 30 (ՌՈՑԹԸՐԸ).- ՕՓԷՔԻ անդամ ՍՀու-
տական Արարիւ շինգ շարժի օր պնդեց, որ ամերիկեան
ճնշումի չէ ենթարկուած քարիւղի արտադրութիւնը
անկայուն որոշումը տալով:

ՍՀուտական Արարիւյ պաշտպանութեան նախարար
իշխան Սուլթան զիտել տուաւ, որ ցաւալի է կարող
արարական ուստար օրաթերթերու կողմէ կատարուած
մեկնարանութիւնները, որոնք կ'անարկեն ամերիկեան
ճնշումի մը Մոցի արարական այս կամ այն երկրին
վրայ: Սուլթան շեշտեց, որ խորհրդակցութիւնը չ'են-
թադրեր, որ ճնշում կը բանեցուցէ: Ան աւելցուց, որ
քարիւղի արտադրութեան թիւի տալու որոշումը ի
նպատ սկստցի ժողովուրդին է:

ՕՓԷՔ Չորեքշաբթի օր համաձայնութիւն գոյացու-
ցած էր ետք առ հարիւր համեմատութեամբ բարձրագը-
նելու քարիւղի արտադրութիւնը՝ որոշ չափով նուա-
գեցնելու համար քարիւղի տակաւին սակր միջազգային
շուկային վրայ:

Միւս կողմէ, Իրան, որ մերժած էր մաս կազմել հա-
մաձայնութեան՝ քննադատելով ամերիկեան միջամտու-
թիւնը, Հինգշաբթի օր վերստին բողոքեց Միացեալ Նա-
հանգներու դէմ, որոնք յաջողած էին համոզել ՕՓԷՔի
անդամ երկիրները, որ պէտք էր բարձրացնեն արտադրու-
թեան քանակը: Արտաքին գործոց նախարարութեան
բանբեր Համիտ Ռեգա Ասեֆի ըսաւ, որ ամերիկեան
միջամտութիւնը կը խախտէ ազատ առևտուրի միջազ-
գային արժեքները ու սկզբունքները:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԵԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ «ՆԱՐՆԱՍԱԳՈՅՆ ԼՈՅՍ» ԿՈՒ ՏԱՅ ՀԱՍԱՍԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

Կ'ԸՍԷ, ԻՍՐԱԵԼԻԱՑԻ ԲԱՐՁՐԱՍՏԻՃԱՆ
ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՄԸ

Իսրայէլացի բարձրաստիճան գինուորական մը յայտ-
նեց, որ պաղեստինեան արմատական շարժումներու
գինեաներու կողմէ սպաննուած իսրայէլացիներուն
թիւը նուազած է անցնող երկու տարուան ընթացքին:
Ան դիտել տուաւ, սակայն, որ պաղեստինեան իշխանու-
թիւնը տակաւին իր առաւելագոյնը չ'ընել ճնշուած հա-
մար այդ շարժումներն ու անոնց հետեւողները:

Իսրայէլացի գինուորականը ըսաւ նաեւ, որ գոհե-
րուն թիւը նուազած է ոչ թէ որովհետեւ իսրայէլական
Համաս շարժումը որոշած է նուազեցնել գործողու-
թիւնները, այլ՝ որովհետեւ իսրայէլեան բանակին կող-
մէ որդեգրուած միջոցառումները կանխարգիլած են
անոր կարգ մը ծրագիրներուն գործադրութիւնը: Զին-
ուորականը աւելցուց, որ Համաս չ'է հրաժարած իր
կեցուածքէն եւ տակաւին յարձակումներ կը ծրագրէ
հրեաներուն դէմ՝ ականահարելու համար պաղեստինե-
իսրայէլեան խաղաղութեան գործընթացը:

Շարք՝ էջ 10

ՓՈՒԹԻՆ ՈՍԿԻ ԱՌԻԹ ՄԸ ՈՒՆԻ ԵՐՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԸՅՏ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ՆՈՐ ԶՐՋԱՆ ՄԸ ԲԱՆԱԼՈՒ

Կ'ԸՍԷ ԺԻՒՂԷՐ ՏԻԻՂՈՒՄ

Ռուսիոյ նորընտիր նա-
խագահ Վլատիմիր Փուտին
ոսկի առիթ մը ունի Եւրո-
պական Միութեան հետ յա-
րաբերութեանց նոր ժամա-
նակաշրջան մը բանալու,
եթէ Չեչենիոյ գծով իր քա-
ղաքականութիւնը փոխէ,
յայտնած է Ռուսիոյ մէջ Ն.
Միլոսեօվի պատուիրակու-
թեան նախագահի պաշտո-
նակատար Ժիւլյէր Տիւ-
պուս Չորեքշաբթի օր:

Ան ըսած է, թէ Միլո-
սեօվիւն կը յուսայ, որ Մոս-
կուս յանձնառութեանց
տակ պիտի մտնէ մարդկա-
յին իրաւունքներու, ժո-
ղովրդավարութեան եւ Չե-
չենիոյ մէջ պատերազմին
վերջ տալու հարցերով՝ Ե.
Միլոսեօվի ղեկավարնե-
րուն հետ յառաջիկայ շա-
բաթներուն տեղի ունենա-
լիք շարք մը բարձրաստի-
ճան տեսակցութիւններու
ընթացքին:

«Կը պատ, թէ անկիւ-
նադարձի մը վրայ կը գտնու-
ւինք», ըսած է Տիւպուս
հարցազրուցի մը ընթաց-
քին:

15 անդամ հաշուող Ե.
Միլոսեօվիւն, որ Ռուսիոյ
առևտրական մեծագոյն
գործակիցն է, բազմիցս
Մոսկուս ամբաստանած
է Չեչենիոյ մէջ անհամե-
մատօրէն մեծ ուժ գործա-
ծելու յանցանքով:

Անկիւնաեւ անկախ քն-
նութիւններ պահանջած է
մարդկային իրաւանց ոտ-
նակոխումներու մասին
տեղեկութեանց շուրջ, ինչ-
պէս նաեւ անիկա պահան-
ջած է, որ միջազգային դե-
տեր Չեչենիոյ մէջ շարժու-
մի ազատութիւն ունենան:

Կը նախատեսուի, որ յա-
ռաջիկայ շաբաթ բարձ-
րաստիճան պատուիրակ-
ութիւնը մը՝ Ե. Միլոսեօվի
փորձուցալոյցի նախագա-
հին եւ արտաքին յարաբե-
րութեանց պատասխա-

նատուին անդամակցու-
թեամբ, Մոսկուս այցելէ:
Արտաքին գործոց նա-
խարար Իկոր Իվանով Ապ-
րիլ 10ին Լիւքսաւմպուրկի
մէջ հանդիպում պիտի ու-
նենայ Ե. Միլոսեօվի ար-
տաքին գործոց նախարար-
ներուն հետ, իսկ Մայիսին
Ե. Միլոսեօվի - Ռուսիա վե-
հատող մը կը նախատես-
ուի:

ՓՈՒԹԻՆ Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԷ ԱՐԻԱԶԻՈՑ ՄԵՋ ԳՏՆՈՒՈՂ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐՈՒ ԿԵՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐԿԱՐԱԶԳԵԼ ՄԻՆԶԵՐԻ ՅՈՒՆԻՍԻ ՎԵՐՋԸ

Ռուսիոյ նորընտիր նախագահ Վլատիմիր Փուտին
Չորեքշաբթի օր առաջարկ մը դրկած է երկրին Կաշ-
նակցային հորհուրդին՝ Աբխազիոյ մէջ գտնուող ռու-
սական խաղաղարար ուժերու (3000 զինուոր) կեցու-
թիւնը մինչեւ Յունիսի վերջ երկարաձգելու գծով:
«Խաղաղարարները հեռացնելը պայթուցիկ կացու-
թիւն մը կը ստեղծէ ոչ միայն շրջանին, այլեւ հասնա-
բար ամբողջ Կովկասի համար», ըսած է Փուտին:
Վրաստան ընդունած է նախապէս, անցեալ տար-
ուան Օգոստոսին կատարուած երկարաձգում մը, հա-
կառակ անոր որ վրացի կարգ մը երեսփոխաններ հոն
գտնուող ռուսական ուժերը ամբաստանած էին զէնքի
առևտուր կատարելու եւ անշատողականներուն օժան-
դակելու յանցանքներով:

ՊԱՍԵՆՆԵՐՈՒ ՓՈՒՍԵՆԿՈՒՄ

Միւս կողմէ, ՄԱԿի հովանաւորութեամբ Չորեքշա-
բթի օր վրացի պաշտօնատարներու եւ բխալ անշատու-
ղականներու միջեւ տասնեակ մը պատանդներու փո-
խանակում տեղի ունեցած է:

Չորս տղամարդ վրացիներու կողմէ պատանդ բռն-
ւած էր, 8 վրացիներ՝ արիւնքներու կողմէ:

Ապստարձակումը տեղի ունեցած է Վրաստանի մէջ
ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղարի ներկայացուցիչ Տիբըր
Պոտրնի գլխաւորութեամբ տեղի ունեցած բանակցու-
թիւններէ ետք:

ՄԱԿ 100 անդամ հաշուող խաղաղարար խմբակ մը
կը պահէ Վրաստանի մէջ:

ՍԱՏՏԱՄ ՀԻՄԱՆՆԵՐԻ ՏՂԱՆՆԻ ՈՒՏԱՅ ՉՈՒԶԵՐ ՍՏԱՆՁՆԵԼ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԸ ԳՐԷ «ՊԱՊԷԼ»

ՊԱՂՏԱՏ, 30 (ՌՈՑԹԸՐԸ) - Իրաքի նախագահ Սատ-
տամ Հիւսէյնի տղան՝ Ուտայ, որ յաղթանակ ապահո-
ված էր քանի մը օր առաջ տեղի ունեցած ընտրութիւն-
ներուն եւ խորհրդարան հասած, չի մտադրեր խորհր-
դարանի նախագահութեան պաշտօնը ստանձնել, հա-
ղորդեց անոր պատկանող «Պապէլ» օրաթերթը:
«Պապէլ» կը գրէր, որ Ուտայ յայտարարած է, թէ
գոհ է եւ կը բաւարարուի իր քաղաքական արձույթի եւ
թէ ընտրաբար պիտի չ'մղէ նախագահութեան համար:

ԷՃԵՒՏ ՍՏԱՅՈՂ՝ ԹՈՒՐԵՈՅ ԿԱՑՈՒԹԵԱՄ

ԱՆԳԱՐԱ, 30 (ՌՈՑԹԸՐԸ).- Թուրքիոյ վարչապետ Պի-
լէս Էճեօլու Հինգշաբթի օր մտահոգութիւն արտայայ-
տեց Թուրքիոյ կայունութեան մասին՝ խորհրդարանին
մէջ իր կատարելութեան կրած պարտութիւնէն ետք:
Էճեօլուի աջ - ձախ կատարական ընկերակցու-
թիւնը Չորեքշաբթի օր չէր կրցած սահմանադրական
բարեփոխումի համար անհրաժեշտ պայմաններ
ապահովել, առիթ տալու համար նախագահ Միլիթայի
Տեմիկէլի՝ երկրորդ նստաշրջան մը պաշտօնավարե-
լու:

Վարչապետը Տեմիկէլը պաշտօնի վրայ պահելը կեն-
սական կը նկատէ իր կատարական ընկերակցութեան
գոյատեւումին եւ կատարելութեան տնտեսական
ծրագրին յաջողութեան համար:

Էճեօլուի խօսքերը կը բուէին կատարական ընկե-
րակցութեան շարքերուն մէջ կարգապահութեան վե-
րահաստատումը հետապնդել: Անոր արձանագրած ձա-
խողութիւնը կրնայ պարտադրել իրեն, որ ընդդիմադիր
խումբականներու հետ սակարկութեան դիմէ, քայլ մը,
որ կրնայ ուժեղ բանակը վայրացնել:

Էճեօլու, որ Հնդկաստան մեկնելէ առաջ կը խօսէր
բրիտանացիներու քսաւ, թէ հակառակ պարտութեան, պի-
տի փորձէ սահմանադրական բարեփոխումը վաւերացը-
նել տալ:

Խորհրդարանական յանձնախումբ մը Հինգշաբթի
օր որոշեց, թէ խորհրդարանը նշեալ հարցով վերջնա-
կան քուէարկութիւնը պիտի կայացնէ: Ապրիլ 5ին:

Թուրքի վրայ, Էճեօլու դիւրաւ ապահոված է քուէնե-
րու երկու երրորդը՝ (367 քուէ) անհրաժեշտ սահմանադ-
րական բարեփոխումի վաւերացման համար:
Սակայն ընդդիմադիր զիստուր խումբական Սաքի-
նուրի կուսակցութիւնը ընդդիմացած է բարեփոխու-
մին: Էճեօլուի համար աւելի մեծ սպառնալիք մըն է այն
երեսփոխար, թէ իր կատարական ընկերակցութեան ան-
դամներ «ոչ» քուէարկած են նախնական գաղտնի
քուէարկութեանց ընթացքին:

ՂԱԶԱՄՍԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ՆԱԶՐՊԱՏԻ ՀԱՄԱԶԱՅ

ԱՀԱԲԵՎՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԱՅՐԱՅԵՂՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՆՋԱՏՈՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔՆԵՐ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵՆ ՆԱԽԿԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԶԻՆԱՍՏԱՆԻ

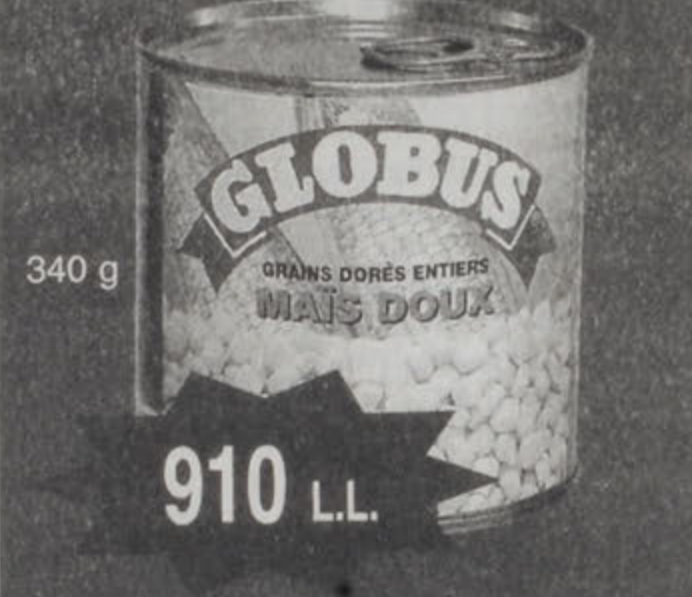
ԱՍԹԱՆԱ, 30 (ՌՈՑԹԸՐԸ) - Ղազախստանի նախա-
գահ Նուրսուլթան Նազարպաեւ Հինգշաբթի օր յայտ-
նած է, թէ հաշարեկութիւնը, ծայրայեղականութիւնը
եւ անշատողականութիւնը իսկական սպառնալիքներ
կը ներկայացնեն նախկին խորհրդային պետութիւննե-
րուն եւ Չինաստանին: Ան միացեալ քայլերու կողմ ուղղած
է սպառնալիքին դէմ ղնելու համար:

Ան կը խօսէր թիթակիցներու, «Շանկհայ Հինգ» պե-
տութիւններու պաշտպանութեան նախարարներուն հետ
ժողովի մը ետք: Ռուսիա, Չինաստան, Տաճիկստան,
Ղազախստան եւ Ուրբարգիստան 1994ին չինական այս
քաղաքին մէջ կայացած ժողովի մը ընթացքին թոյլ կա-
պերով խմբակցութիւն մը կազմած էին:

Նախարարները Ասթանայի մէջ երկօրեայ ժողով մը
գումարած են, առ ի պատրաստութիւն Մայիսին Տաճի-
կստանի մէջ կայանալիք վեհաժողովի մը: Նազարպաեւ
ըսած է, թէ հինգ երկիրներու ներքին գործոց նախա-
րարներու սպառնութեան պատասխանատուներնա-
եւ Ապրիլին Մոսկուայի մէջ ժողով մը պիտի գումարեն:

400 g
1.960 L.L.

340 g
910 L.L.

340 g
1.131 L.L.

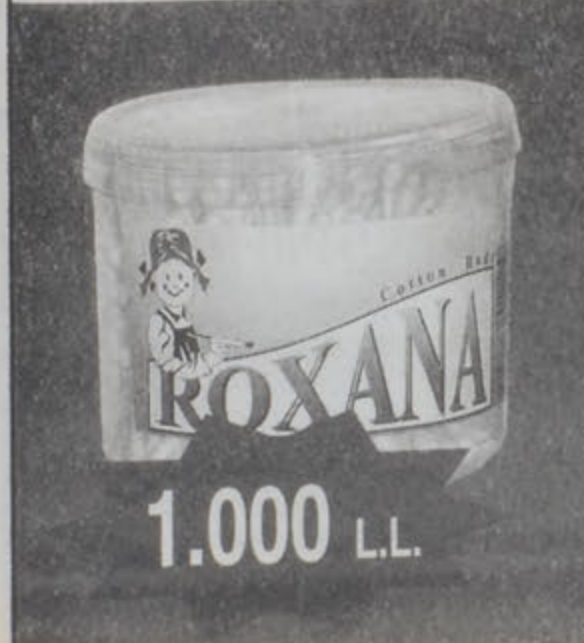

500 g
1.455 L.L.

200 ԿՐԱՄ
ՄՈՅԱՐԵԼԼԱ
ՊԱՆԻՐ
1.400 L.L.

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՆՇԱՆԱԿԷ
ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆ MASTER MALL
MASTER MALL
supermarket
ԳՆՈՒՄԻ ԼԱԿԱԳՈՅՆ ԸԱՍՅԵՆ

200 ԿՐԱՄ
ԶԻԹԱՊՏՈՒՂՈՎ
ՄՈՐԹԱՏԵԼ
770 L.L.

454 g
1.000 L.L.

454 g
2.490 L.L.

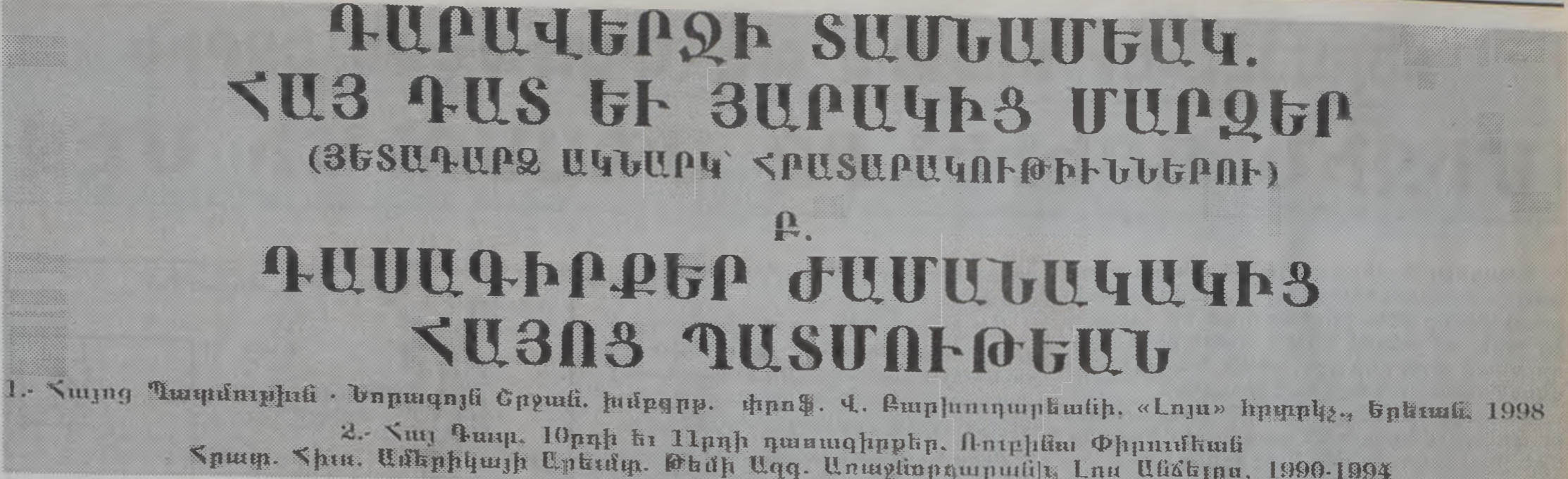
200 ԿՐԱՄ
ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ
ՊԱՆԻՐ
1.050 L.L.

200 ԿՐԱՄ
1.590 L.L.

6.095 L.L.

1.- Հայոց Պապմարիան · Եորագոյն Երբան, խմբագր. փորձ. Վ. Բարխուդարեանի, «Լոյս» հրատպ. Երևան, 1998

2.- Հայ Գապ, 10րդի եւ 11րդի դասագիրքեր, Ռուբինա Փիրումեան Տրսադ, Տիւր, Ամերիկայի Երեւմ. Թեմի Ազգ. Առաջնորդարանի, Լոս Անձելես, 1990-1994

ՎԵՐԶԱԳԻՄ ԱԳԱՍՅԷՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԳԱՍԱԳԻՐՔԵՐ
ՀԱՄԱԳԱՅԷՆ ԲՆԱԿԱՌՄՈՎ
Փրոֆ. Վ. Բարխուդարեանի խմբագրութեամբ, այսինքն անմիջական ղեկավարում-համարումով, կազմուած այս «Հայոց Պատմութիւն» դասագիրքին իբր անցած գլուխներու հեղինակ կամ այլապէս մասնակցութիւն են բերած տասնեակ մասնագէտներ (4) - առաջին ակնարկով արդէր նախանձելի պարագայ, համեմատած Սփիւռքի տարածքին նմանօրինակ գործի մը իրականաց-

ման պայմաններու։

Հայոց պատմութեան «Նորագոյն Երջանի» այս դասագիրքի ներկայացման մէջ, հասկնալի պիտի ըլլայ, որ մեծ չափով հոս անտեսուին մեթոտաբանական-մանկավարժական կողմերը (5)։ Ի վերջոյ, դասագիրքեր հոս լուստրնակի տակ բերող մտահոգութիւնը գաղափարական բովանդակութիւնէ է, որուն եւ կը տրուի առաջնահերթութիւն։

Ու գաղափարական բովանդակութեան գետնի վրայ, պէտք է ըսել, փրոֆ. Բարխուդարեանի համարած-խմբագրած հայոց պատմութեան դասագիրքը անկասկած որ խոսկան կը կայացնէ - իսկական դարափոխ երեւոյթ։ Ինչ ալ ըլլան, սպառիչ քննարկման մը մէջ, մանրամասնային վերապահումները կամ դիտողութիւնները,- իբր ընդհանուր գնահատում անկարան կարելի է ըսել, որ անոր մէջ կրնանք ողջունել լիարժէքօրէն անկախ ազգային պետութեան մը վաղուան քաղաքացիները պատրաստող մտաւոր գործիքը։ Ու ասիկա ինքքին մեծ արժանք է - եօթանասամեայ խորհրդային ուղեղալուուցք-դասագիրքերէն եւ անոց անմիջականօրէն հետեւող հնգամեակի ուրիշ նւղղութեամբ վիժած, բարեբախտաբար «փորձ» մնացած, արտադրութիւններէն ետք։ Իբր այդպիսի անկիւս արժանի է յիշատակումի ու ամէն քաջալերանքի։

Կարելի է արդարեւ հաստատել, որ պատմական միւլի ընտրութեան եւ պատմագիտական վերլուծման ու արժեւորման տեսակէտներէն, առաջին հանրապետութեան շրջանը ընդգրկող շորը եւ Յրդ գլուխները (4. Ղազարեցեանի գրիչէն), գաղափարական-մեթոտաբանական սրտապարտ մքըրութեամբ մը կը զանցնէ խորհրդային տասնամեակներու երկու չափ-երկու կշիռ պատմագրական «աւանդութիւնը», առաջին այդ տարիներու պատմութիւնը հայրենի նոր սերունդին հրաճեցնելով արդար, անկողմնակալ կեցուածքով, խորհրդային առաջին քառորդ դարը տուող 4րդ-8րդ գլուխները, նոյն հեղինակէն, ներշնչւած են ազգային պատմութիւն ստեղծելու նոյն ազնիւ կիրքէն (6)։ Նոյն առարկայականութեան փաստը կու տան հետեւող քառասնամեակը (մինչեւ 1985) ներկայացնող գլուխները, որոնք մէկ կողմէ կը վկայակոչեն հայրենի ժողովուրդի եւ պետութեան ազգային առողջ ձգտումներն ու իրագործումները, միւս կողմէ ասկայն խիստ ու անվերապառի հաշուեյարդար կըր տեսնեն ժպական երեւոյթներու, եւ առաջին հերթին վարչակարգի գաղափարական թէ քաղաքական սայթաքումներուն եւ այլատերումին, հայութեան բերած իրենց վնասին հետ։

Սփիւռքին նուիրուած 13րդ գլուխը , ինչպէս միւս գլուխները, կը յաջողի պատասխանել նիւթի խտացման մարտահրավերին, սակայն որոշ անհաւասարութեամբ։ Այսպէս, եթէ տուեալներու եւ արժեւորման ներդրանկ համապատկերով կը ներկայանան Սփիւռքի բնակչագրական եւ մշակութային պատմութեան երեսները, կամ նոյնիսկ քաղաքական ուժերու կեցուածքներ որոշ իրադրութիւններու առջեւ,- ապա այս հաստատումը կարելի չէ ընդհանրացնել։ Օրինակ, մինչ առաւելագոյն յստակութեամբ ու մտաւորական պարեմնութեամբ տրուած են այդ կեցուածքները Բ. Ալշխարանմարտի բարդ իրադրութեան պարագային,- Դաշնակցութեան խորհրդային Դրս ստակ «հետեւողական ներկայցում Հայաստանում հաստատւած խորհրդային վարչակարգի» կէս-ճշմարտութիւն է, որ սիւլալ պախտութիւններու կրնայ անաքնորոշ, բէկուզ ակնայտ (հայրենիքի հանդէպ, թէկուզ հայրենիքի վարչակարգի հանդէպ, այդպիսի կեցուածքով բաւարարուող որեւէ քաղաքական ուժ դժուար թէ դառնար «գաղութների մեծ մասում առաւել ազդեցիկ»)։

Սակայն, այս բոլոր նշումները իրենց կարգին, եթէ ներկայ «Հայոց Պատմութիւն»ը բնորոշող ու գնահատող հիմնական տարագ մը պիտի պահեմք,- այդ ալ սկիզբը շեշտուածն է, որ անոր մէջ կը տեսնէ լիարժէքօրէն անկախ ազգային պետութեան մը վաղուան քաղաքացիները պատրաստող մտաւոր գործիքը։

«ՀԱՅ ԳԱՏԻ ԳԱՍԱԳԻՐՔ»

«Հայ Դատի» դասագիրքը» բնորոշումին տակ Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւմտեան Թեմի Ազգային Կարչութեան նախաձեռնութեամբ ցարդ ստեղծուած 10րդ եւ 11րդ կարգերու զոյգ դասագիրքերը, Ռուբինա Փիրումեանի խմբագրութեամբ/հեղինակութեամբ, բառի ամբողջական իմաստով Հայոց պատմութեան գիրքեր են։ Անոնցմէ առաջինը, 17րդ-18րդ դարերուն անդրադարձող ներածական գլուխէ մը ետք, կ'ընդգրկէ մեր ժողովուրդի պատմութիւնը 19րդ դարուն եւ 20րդ դարու սկիզբին (7)։

Գալով 11րդ կարգի դասագիրքին, հայկական Չարքօցքը տուող ներածական գլուխէն ետք, անիւս արեւմտահայ ու արեւելահայ հատուածներու պատմութիւններու անջատ եւ իրերայաջորդ ընդգրկումով կը հասնի մէկ կողմէ մինչեւ Սփիւռք, միւս կողմէ մինչեւ Հայաստանի Հանրապետութիւն ու ապա խորհրդայնացում։ «Հայ Դատ» բնորոշումը, որ այս շարքի ճակտին կը փոխարինէ Հայոց պատմութիւնը մեթոտային հիմնական գիծ թելադրելով հեղինակին, թերեւս անտեղի ըլլալը իբր գիբի տիտղոս, եթէ դժբախտաբար 90ական տարիներուն-ինչպէս տարբեր ուղղութեամբ մը նախորդող տասնամեակներուն,- «Հայոց Պատմութիւն» հասկացութիւնը զգալիօրէն կորսնցուցած չըլլար իր քաղաքական լիցքը, նախ խորհրդային գաղափարաստութեան, ապա շուկայական ազատականութիւն կոչուած շլուրեան իրերայաջորդ ճնշումներուն տակ։ «Հայ Դատ»ի դասանիւթ, այսինքն հայոց նորագոյն պատմութեան, յանձնառու պատմութեան դասանիւթ։

Այս շեշտարումը պայմանաւ, ի հարկէ, որ յանձնառութեան «դասը», իր կարգին, հաղորմնայ քարոզչութեան հիմնական սկզբունքներուն, երբեք չդադրի կոչ ընելէ ունենդիդի ողջմտու-

Հոս խօսքը չի վերաբերի ընդհանրապէս դասագիրքերու հրատարակութեան, որ վերջին տասնամեակին ճանչցաւ նկատելի զարգացումներ, եւ Հայաստանի, եւ Սփիւռքի տարածքին։ Տեղը չէ քննելու նոյնիսկ հայոց պատմութեան դասագիրքերը առհասարակ (1)։ Մեր սիւնակազուլիսին համար շահեկանը, հասկնալիօրէն, հայոց նորագոյն պատմութեան դասագիրքերն են (ու անոնցմէ յատկապէս բարձր երկրորդական կարգերուն վերաբերողները (2), որոնք հեղինակներուն առիթ կու տան որոշ քաղաքական լիցքի դրսեւորման), գիրքնք հիմնող պատկերացման բնորոշ գիծերով, ինչպէս թանձրացական բովանդակութեամբ։

90ական տարիներուն լոյս տեսած հայոց նորագոյն պատմութեան դասագիրքերը արժանի են քննարկման ըստ ամենայնի։ Սակայն, կեղրոնացման հորձայնական մը գրախօսք անպայման պիտի մղէր, ինչպէս այլ մտրգի հրատարակութիւններու պարագային, հոս եւս ընտրութիւն կատարելու ըլլալ քննելի նիւթի դասագիրքերու մէջ, ըլլալ դեռ անոնցմէ քննուելիք երեսներուն,- շահագրգռուելով շատ աւելի բովանդակած նիւթի, գաղափարական մօտեցման, քան այլապէս կարեւոր ուրիշ երեսներու վրայ։

Յաջորդաբար արագ քննարկման պիտի ենթարկուին հայրենի «Լոյս» հրատարակչութեան լոյս ընծայած 8րդ կարգի «Հայոց Պատմութիւնը» («*Չորրորդ բարեփոխուած հրատարակութիւն*», 1998) եւ Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւմտեան Թեմի Ազգային Վարչութեան նախաձեռնութեամբ ստեղծուած «Հայ Դատ» 10րդ եւ 11րդ կարգերու զոյգ դասագիրքերը, Ռուբինա Փիրումեանի խմբագրութեամբ/հեղինակութեամբ (3)։

Ի՞նչ է ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԿԱՐԳԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ստորեւ տրուած յօդուածը կ'անդրադառնայ Հայաստանի նախագահ Ռուպերթ Զոչարեանի ստորագրած այն կարգադրութեան, որով վարչապէտ Արամ Սարգսեանին առաջարկեց վերանայիլ 18 Օգոստոս 1999Թ Վտորագրուած Հայաստանի սպաննուած վարչաչափեւ Վազգէն Սարգսեանի մէկ որոշումը։

Յօդուածագիրը կը փորձէ վերլուծել վերոյիշեալ կարգադրութեան տուն տուող պատճառները։

«Ազգ»ի Մարտի 18ի համարում մեր ընթերցողներին տեղեկացրել էլինք, որ Հայաստանի նախագահ Ռուպէրթ Քոչարեանը ստորագրել է մի կարգադրուութիւն, որով վարչապետ Արամ Սարգսեանին առաջարկել է վերանայել Հայաստանի վարչապետի 1999Թ Օգոստոսի 18ի թիւ 494 որոշումը, մատնանշելով, թէ դրա 2րդ կէտի «բ» ենթակէչտը «չի բխում» սահմանադրութեան 5, 49, 55 եւ 85 յօդուածների, ինչպէս նաեւ «Հայաստանի կառավարութեան կառուցումնէքը եւ գործողնէութեան կարգը սահմանելու մասին» Հայաստանի նախագահի 1999Թի Յուլիսի 25ի հրամանագրի 73 կէտի պահանջներինց։

Այս կարողութիւնները մեզ համար նոյնպէս հանելուկ էր, եւ խոստացել էլինք յացել փակագծերը։

Ի՞նչ կարողացանք պարզել ու հասկանալ։

1999Թ Օգոստոսի 18ի թիւ 494 որոշումով, որ կայացրել է ղեռեւս եղբրայիշատակ վարչապետ Վազգէն Սարգսեանը, հաստատուած է այն պաշտօնեաներիցանկը, որոնց պաշտօնի նշանակումն ու ազատումը պէտք է համաձայնեցումը ր վարչապետի հետ։ Նկատի են առնուում Հայաստանի նախարարութիւններին, կենտրոնական մարմինների կառուցուածքային ստորարտանումներին, պետական փակ բաժնետիրական ընկերութիւնների ղեկավարները, առանձին հիմնարկների տնօրէնները։

Նոր կարգադրութեամբ Հայաստանի նախագար վարչապետին մատնանշում է, թէ տուեալ ցանկում նախատեսուած՝ Հայաստանի ազգային անվտանգութեան, ներքին գործերի եւ պաշտպանութեան նախարարութիւնների կենտրոնական հիմնարկների ղեկավարների նշանակումները դուրս են վարչապետի իրաւասութիւններից։ Ո՞ր պաշտօններն են նկատի առնուում։

ա) Հայաստանի ազգային անվտանգութեան նախարարութեան առաջին, 2րդ, 3րդ գլխաւոր վարչութիւններին պետերը, 4րդ վարչութեան պետը, պետական սահմանի պահպանութեան գլխաւոր վարչութեան պետը, Երեւանի քաղաքային, մարզային վարչութիւններին պետերը։

բ) Հայաստանի ներքին գործերի նախարարութեան գծով՝ ներքին գօրքերի հրամանատարը, սպայակոյտի պետը, Լուարերի գլխաւոր վարչութեան պետը, կազմակերպուած յանցագործութեան ղէմ պայքարի գլխաւոր վարչութեան պետը, քննչական գլխաւոր վարչութեան պետը, քրէական հետախուզութեան գլխաւոր վարչութեան պետը, քրէական պատիժների իրականացման վարչութեան պետը, 7րդ վարչութեան պետը, պետական երթեւեկի տեսչութեան վարչութեան պետը, Երեւանի քաղաքային, մարզային ներքին գործերի վարչութիւններին պետերը։

գ) Հայաստանի պաշտպանութեան նախարարութեան գծով՝ գլխաւոր սպայակոյտի պետի տեղակալները, Լուարերի գլխաւոր վարչութեան պետը։

Աւելի ուղղակի ասած, նախագահն այս կարգադրութեամբ կ'ասացրել է գոհուած վարչապետի 1999Թ Օգոստոսի 18ի թիւ 494 որոշման գործադրումը վերոյիշեալ նշանակումների մասով։ Դժուար է հաւատար, թէ նախագահ Ռուպէրթ Քոչարեանին ամբողջ 8 ամիս պէտք եղաւ, որպէնզի պարզի, թէ վարչապետի յիշեալ որոշումը նրա սահմանադրական լիազօրութիւններին վերագանցում է։ Հագիւ թէ Վազգէն Սարգսեանն իր այս որոշումը նախապէս համաձայնեցրած է ինչինէր նախագահ Ռուպէրթ Քոչարեանի հետ։ Սակայն, ինչպէս երեւում է, այն, ինչ նախագահը պատրաստ էր փտահանելու նախորդ վարչապետին, չի ուզում թողնել ներկայ վարչապետի հասնցութեանը։

Իսկ ի՞նչ է նախատեսում սահմանադրութիւնը

եւ մասնաւորապէս՝ նրա այն յօդուածները, որոնք իր կարգադրութեան մէջ յիշատակում է նախագահը։

Սահմանադրութեան 5րդ յօդուածի երկրորդ պարբերութիւնը ընդգծում է՝ «պետական մարմինները եւ պաշտօնատար անձինք իրաւասու են կատարել միայն այնպիսի գործողութիւններ, որոնց համար լիազօրուած են օրէնսդրութեամբ»։ Սա թափանցիկ մի ակնարկ է, որ վարչապետի 1999Թ Օգոստոսի 18ի խնդրոյ առարկայ որոշումով պաշտօնատար անձը, տուեալ ղէպում՝ վարչապետը, իրեն վերապահել է այնպիսի իրաւասութիւններ, «որոնց համար լիազօրուած չէ օրէնսդրութեամբ»։

Սահմանադրութեան 49րդ յօդուածը վկայաւորուած է գուռ նրա համար, որպէնզի հաւաստի, թէ «Հայաստանի նախագահը հանրապետութեան անկախութեան, տարածքային ամբողջականութեան եւ անվտանգութեան երաշխաւորն է»։ Էլ ինչ «երաշխաւոր», որն իր հայեցողութեամբ չի նշանակում պաշտպանութեան, ներքին գործերի եւ ազգային անվտանգութեան նախարարութիւնների հանգուցային պաշտօնատարներին։

Սահմանադրութեան 55րդ յօդուածի վկայակոչումը, ըստ իս, արուել է հետեւեալ նկատառումներով․

ա) Այս յօդուածի 4րդ կէտը վարչապետին վերապահում է կառավարութեան անդամներին նախագահի հաստատմանը ներկայացնելու իրաւասութիւնը։ Այլ պաշտօնեաների մասին խօսք չկայ։

բ) 9րդ կէտը վարչապետին իրաւունք է տալիս առաջարկել գլխաւոր դատախազի թեկնածութիւն։

գ) 12րդ կէտը սահմանում է, որ նախագահը «գինուած ուժերի գլխաւոր հրամանատարն է, նշանակում է գինուած ուժերի բարձրագոյն հրամանատարական կազմը»։ Եթէ «բարձրագոյն հրամանատարական կազմ» ասելով նախագահը նկատի է առնում ոչ միայն պաշտպանութեան նախարարութեան փոխ նախարարներին, այլեւ գլխաւոր սպայակոյտի պետի տեղակալներին ու Լուարերի գլխաւոր վազչութեան պետին, ապա այս հանգամանքը սահմանադրօրէն յստակեցւած չէ։

դ) Նախագահի կարգադրութեան մէջ վկայակոչուած սահմանադրութեան 85րդ յօդուածի 2րդ պարբերութիւնը նախատեսում է․ «Կառավարութիւնը կազմուած է վարչապետից եւ նախարարներից», 3րդ պարբերութիւնն ընդգծում է, թէ «Կառավարութեան կառուցուածքը եւ գործունէութեան կարգը վարչապետի ներկայացմամբ սահմանուած է Հայաստանի նախագահի հրամանագրով»։

Ահա այսպէս, նախագահը վարչապետին առաջարկում է այսուհետ աշխատել սահմանադրութեան պահանջներինց նմեյով։

Սակայն չեմ կարող չնկատել, որ նոյն սահմանադրութեան 89րդ յօդուածի Երդ կէտը, ուր ամբողրուած են կառավարութեան լիազօրութիւնները, նախատեսում է, թէ կառավարութիւնը «ապահովում է հանրապետութեան պաշտպանութեան, ազգային անվտանգութեան եւ արտաքին քաղաքականութեան իրականացումը», իսկ նոյն յօդուածի 7րդ կէտը կառավարութեանն է վերապահում «օրինականութեան ամրապնդման, քաղաքացիների իրաւունքների եւ ազատութիւնների պահպմման, սեփականութեան եւ հասարակական կարգի պահպանութեան ուղղութեամբ» միջոցներ ձեռնարկելու իրաւունքը։ Անձամբ ինձ համար այնքան էլ հասկանալի չէ, թէ ի՞նչպէս պէտք է կառավարութիւնն այդ ամէնն անի, ինչ վարչապետը որեւէ «ձայն» չունի տրեւալ խնդիրները լուծող պետական պաշտօնատարներին նշանակելու հարցում։ Նախագահը պաշտօնի նշանակի, իսկ վարչապետը պատասխան՝ տայ այդ պաշտօնեայի աշխատանքի համար։

Կարծում եմ, սահմանադրութեան բարեփոխումների ժամանակ այս հարցերը պէտք է յրատակեցուեն։

ՌԱՏԻԿ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

«Ազգ»

